

Teenagefødsler går i arv

En unge kvinde har stor sandsynlighed for at blive teenagemor, hvis hendes egen mor også var det. Sandsynligheden for at blive teenagemor er markant højere for den unge, hvis forældre er ufaglærte, eller som er opvokset med en enlig forælder. Sandsynligheden stiger også, hvis mindst én af forældrene har begået kriminalitet.



At blive mor i en tidlig alder er i høj grad et fænomen, der går i arv. Hvis ens mor har fået sit første barn som teenager, er sandsynligheden for selv at blive teenagemor næsten dobbelt så stor, når der er taget højde for en række andre forhold.

Tilsvarende er sandsynligheden for at blive teenagemor dobbelt så stor for unge kvinder, der kun er opvokset med én forælder, sammenlignet med unge kvinder, der er vokset op med begge deres forældre.

Jo længere en uddannelse, forældrene har, desto mindre er sandsynligheden for at blive teenagemor. Hvis forældrene har en lang videregående uddannelse, er sandsynligheden således mindst, mens den er størst blandt unge, hvis forældre er ufaglærte.

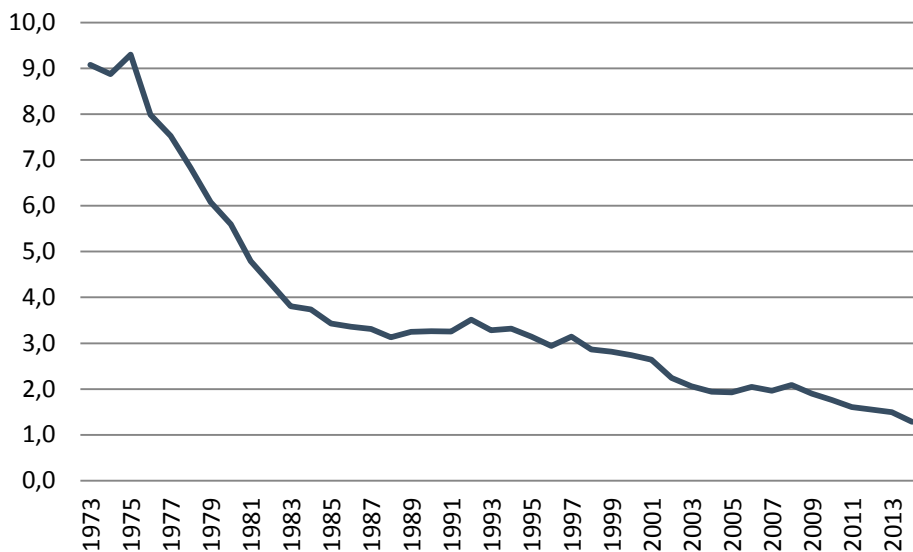
I den følgende analyse ser vi på kvinderne fra årgang 1987 og undersøger, hvornår teenagemødre typisk får et barn, og hvilke forhold der har betydning for at blive teenagemor. En teenagemor defineres i denne analyse som en kvinde, der føder et barn, mens hun er i alderen 13-19 år.

Selvom der i Danmark er relativt få teenagemødre, så har dét at være ung mor væsentlige sociale og samfundsmæssige konsekvenser. Teenagemødre har gennemsnitligt dårligere helbred og uddannelse, lavere løn samt øget sandsynlighed for fattigdom eller skilsmisse (Williams et al. (1987): Poverty and teenage pregnancy. British Medical Journal. 294. 20-21).

Få teenagemødre i Danmark

Sammenlignet med andre europæiske lande er fødselsraten blandt teenagere i Danmark lav – ifølge Eurostat var den i 2012 på 4,4 pr. 1.000 kvinder i alderen 15-19 år. I Storbritannien er fødselsraten på 19,7, og i Bulgarien 42,6 pr. 1.000 kvinder i alderen 15-19 år. Antallet af teenagefødsler blandt 13-19-årige kvinder i Danmark er dalet markant siden 1973, hvor aborten blev fri – dengang lå antallet på 4.708, hvor det i 2014 lå på 632. Figur 1 viser udviklingen pr. 1.000 teenagekvinder fra 1973 til 2014.

Figur 1: Antal fødsler pr. 1.000 teenagekvinder, 1973-2014, promille.



Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, tabel FOD, BEF1 og FOLK2.

De fleste teenagemødre er 19 år ved barnets fødsel

Vi har gennemført en registerbaseret forløbsanalyse og følger 27.126 kvinder fra årgang 1987 (se faktaboks 1).

Faktaboks 1: Analysepopulation

Analysen omfatter kvinder, der er født i 1987, og som pr. 1. januar 1993 er registreret med bopæl og CPR-nummer i Danmark. Ud over kvinder, som er født i Danmark, inkluderer analysen også kvinder, som er indvandret til Danmark, før de fyldte 6 år. Kun kvinder, for hvem Danmarks Statistik har registreret en far eller en mor, indgår i analysen. Disse betingelser giver os en population på 27.126 kvinder. Dette er ikke den fulde årgang, da nogle kvinder kan være udvandrede, ligesom der også er indvandret kvinder, som er født i 1987.

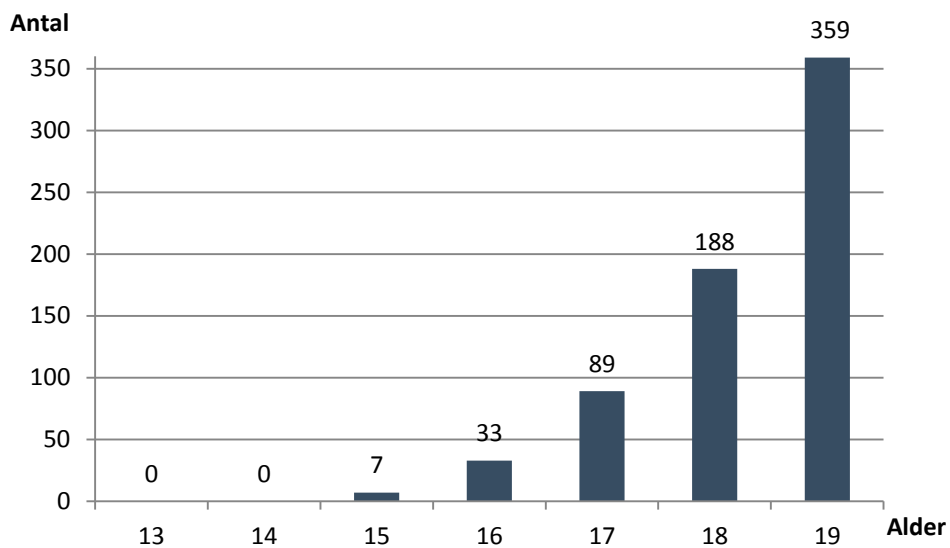
Kvinderne følges gennem teenageårene, indtil en af følgende hændelser indtræffer:

- Får første barn som teenager.
- Dør.
- Udvandrer.
- Træder ud af teenageårene uden at have fået barn.

Ud af de i alt 27.126 kvinder i årgang 1987 har 676 kvinder fået et barn, mens de har været 13-19 år, svarende til knap 3 pct.

Figur 2 viser, at de fleste teenagemødre er 19 år, når de får deres første barn.

Figur 2: Antal teenagemødre fordelt på alder, kvinder fra årgang 1987.

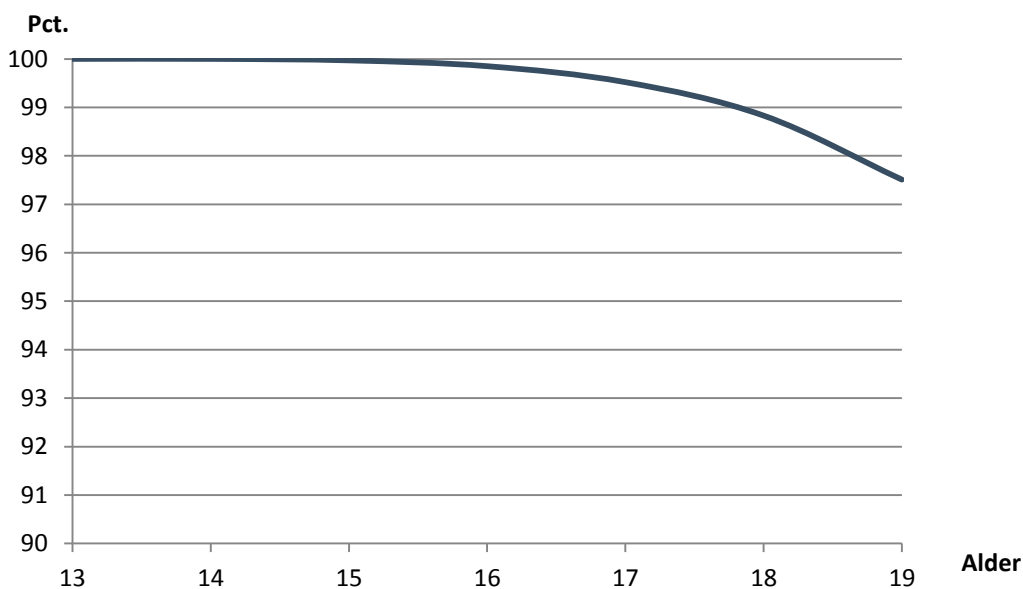


Note: Se faktaboks 1 for afgrænsning af kvinderne fra årgang 1987.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Figur 3 viser en kurve over, hvor stor en andel af de unge kvinder der ikke har fået et barn. Det fremgår af kurven, at andelen af teenagemødre bliver større, jo højere alderstrin vi ser på. Ved 17-års-alderen har 0,5 pct. af kvinderne fået et barn, og ved 19-års-alderen har 2,5 pct. af kvinderne fået et barn.

Figur 3: Andel af kvinder født i 1987, som ikke har fået barn, pct.



Note: Se faktaboks 1 for afgrænsning af kvinderne fra årgang 1987.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Hvem bliver teenagemødre?

Tabel 1 viser, at en række forskellige forhold i forældregenerationen påvirker sandsynligheden for, at døtrene får deres første barn som teenagere. Familien, som de unge kvinder vokser op i, har således en betydning for, hvornår de selv stifter familie, når der er taget højde for en række andre forhold.

Døtre af teenagemødre har en næsten dobbelt så stor sandsynlighed for selv at få deres første barn som teenager. At blive mor i en tidlig alder er således et fænomen, der går i arv.

Også brudte familier øger sandsynligheden for at blive teenagemor. Kvinder, som er vokset op med en enlig forælder, har næsten dobbelt så stor sandsynlighed for at blive teenagemor end kvinder, som er vokset op med begge deres forældre.

Forældres uddannelse påvirker sandsynligheden

Hvis forældrene er ufaglærte, mere end fordobles sandsynligheden for, at datteren bliver teenagemor sammenlignet med døtre til forældre med en kort videregående uddannelse. Har forældrene derimod en mellemlang eller lang videregående uddannelse, reduceres sandsynligheden for, at datteren bliver teenagemor.

Hvis en piges forældre er i beskæftigelse, så er sandsynligheden for, at hun bliver teenagemor, alt andet lige, halvt så stor, som hvis hendes forældre har været ledige.

Kriminalitet hos forældregenerationen øger sandsynligheden for at blive teenagemor. Er mindst én af forældrene dømt for overtrædelse af enten straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller skatte- og afgiftsloven, er der således næsten dobbelt så stor sandsynlighed for, at deres datter bliver teenagemor.

Når der er taget højde for de nævnte forhold, reducerer det sandsynligheden for at blive teenagemor, hvis kvinden har ikke-vestlig baggrund.

Tabel 1 opsummerer resultaterne. Tabellen skal læses således, at en risikoratio større end 1 øger sandsynligheden for at blive teenagemor, mens en risikoratio mindre end 1 reducerer denne sandsynlighed, når der er taget højde for de øvrige variable i modellen. Stjernerne viser den statistiske signifikans. Analysen beskrives nærmere i faktaboks 2.

Tabel 1: Sammenfatning af resultater.

	Variabel	Risikoratio	Signifikans
Familietype	<i>Opvækst (ref: Bor med begge sine forældre)</i>		
	Bor hos én forælder	1,9	***
	Bor uden sine forældre	1,2	
Forældrebaggrund	<i>Forældrenes højst fuldførte uddannelse (ref: Kort videregående uddannelse)</i>		

	Ufaglært/ikke erhvervskompetencegivende uddannelse	2,3	***
	Faglært	1,5	
	Mellemlang videregående uddannelse	0,4	**
	Lang videregående uddannelse	0,2	***
	<i>Forældrenes arbejdsmarkedstilknytning (ref: Ledig)</i>		
	I beskæftigelse	0,6	**
	Uden for arbejdsmarkedet	1,0	
	Mindst én af forældrene er dømt for kriminalitet	1,8	***
	Mor har været teenagemor	1,9	***
Teenagemor - baggrund	Ikke-vestlig baggrund	0,6	**
	<i>Regioner (ref: Nordjylland)</i>		
	Hovedstaden	0,9	
	Sjælland	1,1	
	Syddanmark	1,2	
	Midtjylland	0,8	

Note 1: * p<0,05 (signifikant), ** p<0,01, *** p<0,001 (højsignifikant).

Note 2: For nogle kvinder gælder det, at oplysningen om deres familietype er uoplyst, oplysningen om, hvorvidt moren har været teenagemor, er uoplyst, forældrenes uddannelse er uoplyst, forældrenes arbejdsmarkedstilknytning er uoplyst, eller bopæl er uoplyst. Disse observationer indgår i regressionen, og der er foretaget særskilte estimater for uoplyst-kategorierne.

Note 3: Modellen er en COX regression, estimeret i SAS med proceduren phreg.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Faktaboks 2: Varighedsanalysen og baggrundsvariable

Analysens varighedsmodel tæller årene, fra kvinderne er 6 år gamle, frem til de fylder 20 år. Når man begynder med de 6-årige, så betyder det, at kvinder, der er indvandret til Danmark i alderen 0-5 år, også kan indgå i analysen. Samtidig er det nødvendigt, at kvinderne er i Danmark som 6-årige, da det er på dette tidspunkt, flere variable bliver målt.

Tidligere studier på området (bl.a. Mogens Nygaard Christoffersen (2003): Teenage motherhood and induced abortion among teenagers – a longitudinal study of all 15-19 year old women born in 1966. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd. WP 02:2003) har fundet, at forældrenes baggrund spiller en rolle for, om kvinder bliver mødre i en ung alder. På den baggrund korrigerer analysen for følgende variable.

Den forklarende variabel *forældrenes højst fuldførte uddannelse* er opgjort i 1993, da kvinderne fra årgang 1987 har været 6 år og dermed i skolealderen. Variablen er udtryk for den højst fuldførte uddannelse hos den forælder med den længste uddannelse.

Oplysning om kvindernes oprindelsesland er fra 1993 og kommer til udtryk i variabelen *Ikke-vestlig baggrund*. Oplysning om *regioner* er ligeledes fra 1993.

For hver af kvinderne er der oplysninger om, hvorvidt *kvindens mor selv var teenager*, da hun fik sit første barn, og hvilken familietype hun er opvokset i.

Forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet er opgjort som et gennemsnit i perioden 1997-2000. For hver af forældrene er den dominerende arbejdsmarkedstilknytning fundet i perioden – variabelen er udtryk for den af forældrene, der har 'bedst' tilknytning til arbejdsmarkedet, hvor beskæftigelse er bedre end ledighed, som igen er bedre end at stå uden for arbejdsmarkedet.

Den forklarende variabel *kriminalitet* er en binær variabel som antager værdien 1, hvis mindst en af forældrene på et tidspunkt i barndomsårene (1993-2000) er dømt efter straffeloven eller en særlov. Uoplyste domme og færdselslovovertrædelser indgår således ikke.

Kontakt

Analysechef Henrik Torp Andersen, Data og Analyse:
het@ast.dk, tlf. 61 89 74 86

Fuldmægtig Samira Nawa Amini, Data og Analyse:
sana@ast.dk, tlf. 41 99 18 70